

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РАВНОПРАВНОСТИ СПОЛОВА на локалном нивоу

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РАВНОПРАВНОСТИ СПОЛОВА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

За локалне и регионалне управе,
у циљу усмјеравања њихових снага
и партнерстава ка постизању веће
равноправности

Повељу саставио и представио
Савјет европских општина и
регија са партнерима

Ова публикација је издата у оквиру регионалног пројекта "Промоција Европске повеље о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу" који спроводи пет партнерских удружења: Удружење Феномена из Краљева, Србија, као организација која управља пројектом Анима - Центар за женско и мировно образовање из Котора, Црна Гора Агенција локалне демократије Мостар, Босна и Херцеговина Центар локалне демократије ЛДА из Ниша, Србија Фондација Квинна тилл Квинна из Стокхолма, Шведска, у улози међународног партнера

Пројекат је финансијски подржала Европска унија. Ставови изражени у овој публикацији не одражавају нужно и ставове Европске комисије.

Пројекат подржавају и Фондација KVINNA TILL KVINNA, и Асоцијација TAVOLO TRENINO CON I BALCANI.

ЕВРОПСКА ПОВЕЉА О РАВНОПРАВНОСТИ СПОЛОВА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Наслов издања на енглеском језику -
THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY
OF WOMEN AND MEN IN LOCAL LIFE

Повељу је саставило
Вијеће европских општина и региона (ЦЕМР) -
©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

Удружење које издаје публикацију у Босни и Херцеговини
Агенција локалне демократије, Мостар

Превод на српски
Јасна Живковић, Марија Петронијевић, Елма Бачевић

Штампа
Рижа, Краљево, Србија

Тираж: 33 примјерака

ИСБН: 978-9958-574-05-4

Садржај

Предговор	5
Увод	7
Преамбула	11
Начела	16
Имплементација повеље и њених одредаба	20
Демократска одговорност	24
Политичка улога	25
Општи оквир за равноправност	30
Улога послодавца	33
Јавне набавке и уговарање.....	35
Улога пружања услуга.....	37
Планирање и одрживи развој.....	45
Улога надзорног тијела	49
Братимљење и међународна сарадња	50

Предговор

Равноправност сполова претпоставља да мушкарци и жене имају једнаке предуслове за остваривање људских права.

Осим тога, равноправност сполова претпоставља и да постоје једнаке могућности за мушкарце и жене да допринесу културном, политичком, економском, социјалном и националном напретку, као и да имају идентичне могућности да уживају све користи и бенефиције од напретка једне заједнице.

Управо из ових разлога, Савјет европских општина и региона (ЦЕМР), као асоцијација локалних и регионалних власти из преко тридесет земаља Европе, усвојио је 2006. године Европску повељу о једнакости мушкараца и жена у локалном животу.

Повеља је представљена на Шестој европској министарској конференцији Савјета Европе о равноправности између жена и мушкараца, одржаној 8. и 9. јуна 2006. у Стокхолму, као и Одбору европског парламента о правима жена и родној равноправности, одржаној 12. септембра исте године у Бриселу, и у оба случаја је прихваћена са великим интересовањем.

До сада је Повељу потписало око 256 европских локалних и регионалних управа.

Без равноправности у политичком, економском и било ком другом облику одлучивања, не постоји могућност да равноправност сполова

буде интегрисана у креирање политика владе. Без активног учешћа жена у процесу изградње нашег друштва као модерног , европски профилираног и демократског , није могуће остваривање демократије, равноправности и напретка друштва.

Ова публикација представља допринос Сталне конференције градова и општина у процесу опште равноправности сполова и укључивању жена у друштвени, политички, економски и јавни живот Србије, у циљу упознавања актера који су укључени у процес креирања политика са стандардима у овој области.

Генерални секретар
Ђорђе Станичић

Увод

Европска повеља о равноправности сполова на локалном нивоу намијењена је локалним и регионалним управама Европе које се њеним потписивањем јавно обавезују да ће слиједити принципе равноправности сполова и спроводити одредбе прописане Повељом у својим срединама.

У циљу пружања подршке примјени ових принципа, свака потписница Повеље ће припремити акциони план који ће одређивати приоритете, активности и средства за његово спровођење.

Потписнице ће, такође, бити у обавези да се повежу са свим релевантним институцијама и организацијама у својој земљи, како би на најбољи могући начин промовисале најбоље праксе у погледу истинске равноправности.

Повеља је састављена у оквиру циљева пројекта (2005.-2006.) Савјета европских општина и региона, у сарадњи са доле наведеним партнерима. Пројекат је финансирала Европска комисија кроз свој Пети програм равноправности сполова.

* * * * *

Равноправност сполова представља фундаментално право за све и од суштинског је значаја за сваку демократску средину. Да би ово право било остварено, оно мора бити не само препознато с правне стране, већ и успјешно примјењено на све аспекте политичког, економског, друштвеног и културног живота.

Упркос бројним примјерима званичног признања и помака на том пољу, равноправност сполова још увијек није присутна у свакодневном животу. У пракси, жене и мушкарци немају иста права. Друштвене, политичке, економске и културне неједнакости су и даље присутне – примјер за то су разлике у плаћама и неједнака заступљеност у политичком животу.

Ове неравноправности резултат су друштвено условљених улога сполова, насталих на основу бројних стереотипа који су присутни у породици, образовању, култури, медијима, сфери рада и организацији друштва... у многим областима у којима је могуће дјеловати кроз усвајање новог приступа и увођење структуралних промјена.

Локална и регионална власт, будући да представљају нивое власти са којима су грађани у најнепосреднијем контакту, најпогодније су тло за борбу против упорног ширења неравноправности, као и за промовисање истински равноправног друштва. Оне су у позицији да кроз надлежности и сарадњу са најразличитијим локалним актерима, предузму конкретне кораке ка постизању равноправности између жена и мушкараца.

Принцип супсидиарности је од посебног значаја за практичну примјену права на равноправност сполова. Овај принцип се односи на све нивое власти – европску, државну, регионалну или локалну. Иако се одговорности локалних и регионалних власти разликују широм Европе, заједничко им је да могу и морају играти позитивну улогу у промоцији равноправности у пракси и на тај начин утјецати на свакодневни живот својих грађана.

Начела локалне и регионалне самоуправе су такође уско повезана са принципом супсидиарности. Повеља локалне самоуправе Савјета Европе из 1985. године, коју је потписала и ратификовала већина европских земаља, ставља акценат на „*право и способност локалних власти да у складу са законом регулишу и управљају знатним дијелом јавних послова у складу са интересом локалног становништва.*“

Спровођење и промовисање права на равноправност мора представљати срж овог концепта локалне самоуправе.

Локална и регионална демократска власт мора изабрати најбоља рјешења по питању најважнијих аспеката свакодневног живота као сто су становање, сигурност, јавни саобраћај, сфера рада или здравство.

Такође, веће учешће жена у развоју и спровођењу јавних политика на локалном и регионалном нивоу власти омогућава да њихово животно искуство, способност и креативност буду узети у обзир.

Ако желимо да створимо друштво засновано на равноправности, веома је важно да локална и регионална власт узму у обзир родни аспект при креирању стратегија, вођењу својих организација, као и у свакодневној пракси. А у данашњем и сутрашњем свијету, право на равноправност између мушкараца и жена је такође кључ нашег економског и друштвеног успјеха – не само на европском и државном нивоу, већ и на нивоу региона, у градовима и у локалним заједницама.

* * * * *

Савјет европских општина и региона, као и његов одбор жена - изабраних представница локалних и регионалних власти, већ дуги низ година активно промовишу равноправност жена и мушкараца на локалном и регионалном нивоу. Савјет је 2005. године покренуо конкретну иницијативу намјењену локалним и регионалним властима у Европи: „Град за равноправност”. Промоцијом добрих искустава у пракси одређених европских градова и општина, иницијатива „Град за равноправност” предлаже начине спровођења стратегија које се тичу равноправности сполова на локалном и регионалном нивоу. Ова Повеља се надовезује на та достигнућа.

Улога локалних и регионалних управа у промоцији равноправности сполова утврђена је Свјетском декларацијом Међународног савеза локалних власти

(ИУЛА) о “женама у локалној управи” која је усвојена 1998. године. Један од главних циљева нове свјетске организације, Уједињени градови и локалне власти, управо је равноправност између жена и мушкараца.

Преамбула

Савјет европских општина и региона, који представља европске локалне и регионалне управе, сарађује са сљедећим партнерима:

- Национална асоцијација општина у Републици Бугарској (National Association of Municipalities in the Republic of Bulgaria)
- Савез кипарских општина
- Савез градова и заједница Републике Чешке (SMO CR)
- Асоцијација финских локалних и регионалних власти
- Француски сектор ЦЕМП (AFCCRE)
- Нјемачки сектор ЦЕМП (RGRE)
- Централни савез општина и заједница Грчке (KEDKE)
- Мађарска национална асоцијација локалних власти (TOOSZ)
- Италијански сектор ЦЕМП (AICCRE)
- Тосканска федерација (AICCRE)

- Асоцијација градова и општина Луксембурга (SYVICOL)
- Асоцијација градова Пољске (ZMP)
- Шпанска федерација општина и покрајина (FEMP)
- Баскијска асоцијација општина (EUDEL)
- Град Беч
- Град Сен Жан де ла Руел
- Град Франкфурт на Мајни
- Град Картагина
- Град Валенсија
- Агенција за вријеме и мобилност Белфорт-Монбејар
- Стални одбор Евро-медитеранског партнерства локалних и регионалних власти (CORPEM)

Имајући на уму да су Европска заједница и Унија утемељене на фундаменталним правима и слободама укључујући и залагање за равноправност сполова, као и да је европско законодавство основа напретка постигнутог у овој области у Европи;

Позивајући се на међународни правни оквир за људска права Уједињених нација и посебно на Опћу декларацију о људским правима и Конвенцију о елиминацији свих облика дискриминације жена, усвојену 1979. године;

Наглашавајући битан допринос Савјета Европе промоцији равноправности жена и мушкараца у локалним самоуправама;

Узимајући у обзир да равноправност жена и мушкараца подразумијева жељу да се спроведу активности на три додатна аспекта за њено постизање, тј. елиминација директне неравноправности, искорјењивање индиректне неравноправности и изградња политичке, правне и друштвене средине која ће подржавати проактивни развој равноправне демократије;

Осуђујући јаз између *de jure* препознавања права на равноправност и стварне и успјешне примјене тог права;

Имајући у виду да локалне и регионалне управе у Европи играју и морају играти кључну улогу у примјени права на равноправност својих грађана и становника, нарочито жена и мушкараца, у свим доменима њихове одговорности;

Имајући у виду да је равноправно учешће и присуство жена и мушкараца у управи и на водећим позицијама од суштинског значаја за демократију;

Водећи се примјером Конвенције о елиминацији свих облика дискриминације жена из 1979. године, Пекиншком декларацијом и платформом за активности УН из 1995. и Резолуцијом 23. специјалне сједнице Генералне скупштине из 2000. (Пекинг + 5), Повељом основних права Европске уније, Препорукама Савјета из децембра 1996. о равноправном учешћу жена и мушкараца у процесима одлучивања и Свјетском декларацијом међународне уније локалних власти о женама у локалној управи из 1998;

Са жељом да обиљежи 25. годишњицу ступања на снагу Конвенције УН о елиминацији свих облика дискриминације жена из септембра 1981. године, доноси ову Европску повељу о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу и позива локалне и регионалне управе у Европи да потпишу и спроведу ову Повељу.

I
ДИО

Начела

Потписници ове Повеље о равноправности жена и мушкараца на локалном нивоу препознају сљедећа начела као фундаментална за наше активности:

1. Равноправност жена и мушкараца је фундаментално право

Локалне и регионалне управе морају ово право спроводити у свим доменима своје одговорности, укључујући обавезу да елиминишу све облике дискриминације, била она директна или индиректна.

2. Да би равноправност сполова била загарантована, морају се рјешавати

питања вишеструке дискриминације и неповољног положаја,

Вишеструка дискриминација и неповољни положај базирани на, осим сполним, разликама у раси, боји коже, етничкој и друштвеној припадности, генетским карактеристикама, језику, вјери или увјерењима, политичком или другом мишљењу, припадности националној мањини, имовини, рођењу, инвалидитету, старости, сексуалној оријентацији или друштвено-економском статусу, морају такође бити узети у обзир приликом рјешавања питања равноправности између жена и мушкараца.

3. Подједнако учешће жена и мушкараца у процесима одлучивања је предуслов за демократско друштво

Право на равноправност жена и мушкараца захтијева да локалне и регионалне власти предузму све одговарајуће мјере и усвоје све потребне стратегије у циљу промовисања подједнаке заступљености и учешћа жена и мушкараца у свим сферама управе.

4. Елиминисање сполних стереотипа је од кључног значаја за постизање равноправности између жена и мушкараца

Локалне и регионалне власти морају подстицати елиминацију стереотипа и препрека на којима се темеље неједнакости у погледу статуса и положаја жена и који доводе до неједнаког вредновања улога жена и мушкараца у политичком, економском, друштвеном и културном смислу.

5. Укључивање сполне перспективе у све активности локалне и регионалне управе је неопходно у процесу побољшања равноправности између жена и мушкараца

Принцип равноправности сполова мора бити узет у обзир приликом састављања стратегија, метода и инструмената који утичу на свакодневни живот локалног становништва – на примјер, кроз примјену техника увођења принципа равноправности сполова у јавне политике (на енглеском: *gender mainstreaming*)¹ и сполно одговорних буџета². Искуство жена на локалном нивоу, укључујући и њихове животне и радне услове, морају бити анализирани и узети у обзир.

1 'Увођење принципа равноправности сполова у јавне политике' или гендер маинстреаминг : у јулу 1997. године, Савјет УН за економију и друштво (ECOSOC) дефинисало је концепт гендер маинстреаминг-а на сљедећи начин: "...подразумијева процес процијењивања посљедица сваке планиране акције, укључујући законодавство, политике и програме, по жене и мушкарце, у свим областима и на свим нивоима. То је стратегија која узима у обзир интересе и искуства жена и мушкараца и интегрише их у процесе креирања, реализације, мониторинга и евалуације политика и програма у свим политичким, економским и друштвеним сферама, тако да жене и мушкарци остварују равноправну добробит и неравноправност се не репродукује. Крајњи циљ је остваривање равноправности сполова". Цитирано у: Ка политици буџетирања сполова у Војводини, Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност сполова: 2009, стр. 8.

2 Родно буџетирање (*gender budgeting*), дефиниција Савјета Европе: "Родно буџетирање представља увођење принципа сполне равноправности у буџетске процесе. Оно подразумева сполно засновану процијену буџета, укључивање сполне перспективе на свим нивоима буџетског процеса и реструктурирање прихода и расхода у циљу унапређења сполне равноправности". Цитирано у: Ка политици родног буџетирања у Војводини, Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност сполова: 2009, стр. 8.

6. Акциони планови и програми за које су обезбјеђена одговарајућа средства неопходан су алат за унапређивање равноправности сполова.

Локалне и регионалне управе морају саставити акциони план и програм равноправности, који укључује и довољно финансијских и људских ресурса који су потребни за његово спровођење.

Ова начела чине основу одредби наведених у III дијелу овог документа.

II
ДИО

Имплементација повеље и њених одредаба

Потписници се обавезују да ће предузети следеће кораке у циљу имплементације одредби ове Повеље:

1. Свака потписница Повеље ће, у прихватљивом временском оквиру (не више од двије године од датума потписивања), развити и усвојити Акциони план равноправности и надаће га примјењивати.
2. Акциони план равноправности ће дефинисати циљеве и приоритете потписница, затим мјере планиране за спровођење, као и додјелена средства за спровођење Повеље и њом прописаних циљева. План ће такође дефинисати и вријеме за имплементацију. Ако потписница већ посједује Акциони план равноправности, у том случају ће га само ускладити са релевантним питањима која се обрађују у Повељи.
3. Свака потписница ће вршити детаљне консултације прије усвајања свог Акционог плана равноправности, а након усвајања ће га и представити различитим странама. Такође ће редовно извјештавати јавност о напретку постигнутом кроз имплементацију плана.
4. Свака потписница ће вршити ревизију свог Акционог плана у складу са ситуацијом и саставит ће план за сваки наредни период.

5. Свака потписница се слаже да ће у начелу дјеловати у складу са одговарајућим системом евалуације који ће бити успостављен како би се омогућила процјена напретка у спровођењу ове Повеље, као и да пружи помоћ локалним и регионалним управама широм Европе при међусобној размјени искустава о ефектним начинима постизања веће равноправности између жена и мушкараца. Потписница ће такође омогућити да њен Акциони план и сви други релевантни јавни материјали буду доступни у те сврхе.

6. Свака потписница ће писмено обавијестити Савјет европских општина и региона о потписивању Повеље и датуму потписивања, као и контакту за будућу сарадњу везану за Повељу.

III
ДИО

Демократска одговорност

Члан 1.

1. Потписница признаје да је право на равноправност жена и мушкараца фундаментални предуслов демократије и да демократско друштво не може дозволити да се способност, знање, искуство и креативност жена занемари. С тим у вези, потписница мора на основу равноправности обезбиједити укључење, присуство и учешће жена из различитих миљеа и старосних група у све сфере политичког и јавног одлучивања.
2. Потписница, као демократски изабрано тијело одговорно за обезбјеђивање благостања својих грађана, обавезује се да ће се залагати и унаприједити практичну примјену овог права у свим сферама активности – као демократски представник локалне заједнице, тијело које обезбјеђује и пружа услуге, планира и регулише, као и у својству послодавца.

Политичка улога

Члан 2. – Политичко учешће

1. Потписница признаје једнако право жена и мушкараца да гласају, буду кандидати и врше функцију на коју су изабрани.
2. Потписница признаје једнако право жена и мушкараца да учествују у изради и спровођењу стратегија, да врше јавне функције и све друге функције на свим нивоима управе.
3. Потписница признаје принцип подједнаког учешћа у свим изабраним и јавним управним органима.
4. Потписница се обавезује да ће предузети све прихватљиве мјере у циљу обезбјеђивања подршке свим горе наведеним правима и принципима, укључујући:
 - Подстицање жена да се пријављују за гласање, да користе своја гласачка права и да се кандидују за јавну функцију;
 - Подстицање политичких партија и група да усвоје и спроведу начела подједнаког учешћа жена и мушкараца;
 - Подстицање политичких партија и група да предузму све законске кораке, чак и усвајањем квота тамо где је потребно, како би се повећао број кандидованих, а потом и изабраних представница у локалним тијелима;

- Регулисање сопствених процедура и стандарда пословања, тако да потенцијални кандидати и изабрани представници/це не буду стављени у неповољан положај због стереотипних облика понашања и језика, или узнемиравања;
 - Усвајање мјера које омогућују изабраним представницима да ускладе свој приватни, пословни и јавни живот, на примјер, обезбјеђујући такав распоред радних обавеза и метода да сваки изабрани представник или представница има прилику да у потпуности учествује.
5. Потписница се обавезује да ће промовисати и примјењивати начела једнаког учешћа жена и мушкараца у својим управним и савјетодавним органима, као и екстерним тијелима.
Међутим, тамо гдје тренутно не постоји једнако учешће жена и мушкараца, управа ће спровести горе наведено по ништа мање повољном основу за мањински спол од тренутног односа између сполова.
6. Потписница се даље обавезује да ће обезбиједити да ниједна јавна или политичка позиција на коју бира или поставља представника није, у начелу или пракси, ограничена или предвиђена за само један спол, због стереотипних ставова.

Члан 3. – Учешће у политичком и грађанском животу

1. Потписница признаје право грађана да учествују у раду јавних тијела и органа као фундаментално демократско начело, као и то да жене и мушкарци имају право подједнаког учешћа у управи и јавном животу њихових региона, општина и локалних заједница.
2. У односу на различите облике учешћа у јавним пословима, на примјер преко савјетодавних одбора, савјета сусједа, електронског учешћа или вјешби планирања учешћа, потписница се обавезује да ће се залагати за равноправно учешће жена и мушкараца у пракси. Тамо гдје постојећи облици учешћа не воде до поменуте равноправности, потписница се обавезује да ће развити и тестирати нове методе.

3. Потписница се обавезује да ће промовисати активно учешће у свом политичком и грађанском животу жена и мушкараца из свих сектора заједнице, нарочито оних жена и мушкараца из мањинских група који иначе не би били укључени.

Члан 4. – Јавно обавезивање на равноправност

1. Потписница ће се, као демократски вођа и представник своје заједнице и територије, формално јавно обавезати да ће спроводити принципе равноправности између жена и мушкараца на локалном нивоу, укључујући:
 - Објаву потписивања ове Повеље, а затим и дебате и усвајања од стране свог највишег представничког тијела;
 - Обавезивање да ће испунити све одредбе ове Повеље и да ће јавно подносити редовне извјештаје о постигнутом напретку при спровођењу свог Акционог плана за равноправност;
 - Обавезивање да ће потписница и њени изабрани чланови бити досљедни и подржавати обрасце доброг понашања, у односу на равноправност сполова.
2. Потписница ће у току свог демократског мандата настојати да подстакне друге политичке и јавне институције и приватна тијела, као и грађанске организације, да се прикључе практичној примјени права на равноправност сполова.

Члан 5. – Сарадња са партнерима на обезбјеђивању равноправности

1. Потписница ће сарађивати са свим својим партнерима, од државног и приватног сектора до организација цивилног друштва, како би се обезбиједила већа равноправност између жена и мушкараца у свим животним аспектима у тој области.

2. Потписница ће се консултовати са својим партнерским тијелима и организацијама, укључујући и своје друштвене partnere, око развоја и израде свог Акционог плана за равноправност као и других важних питања везаних за равноправност.

Члан 6. – Супротстављање стереотипима

1. Потписница се обавезује да ће, колико је то могуће, спречавати и борити се против предрасуда, пракси и употребе језика и представа базираних на идеји супериорности или инфериорности једног од два сполна или на стереотипним улогама жена или мушкараца.
2. С тим у вези, потписница ће се постарати да је њена јавна и интерна комуникација потпуно у складу са овом одредбом, као и да промовише позитивне примјере сполне равноправности и визуелне представе.
3. Потписница ће такође помоћи свом особљу, кроз тренинге и друга средства, да препозна и елиминише стереотипне ставове и понашања и према томе прилагоди обрасце понашања.
4. Потписница ће спровести активности и кампање у циљу подизања свијести грађана о штетној улози сполних стереотипа у постизању равноправности између жена и мушкараца.

Члан 7. – Добра управа и савјетовање

1. Потписница признаје право жена и мушкараца да се њихова питања рјешавају равноправно, непристрасно, правично и у прихватљивом року, укључујући:
 - Право да се њихова ријеч чује прије доношења било какве индивидуалне одлуке неповољне по њих;
 - Дужност надлежног органа да образложи своју одлуку;
 - Право на информацију од важности о стварима које се на њих односе.

2. Потписница прихвата да ће се широм сфере њених надлежности квалитет стратегија и управљања највјероватније побољшати уколико сви на које се оне односе буду имали прилику да у одлучујућој фази буду консултовани, као и да је важно да женама и мушкарцима у пракси буде дат једнак приступ релевантним информацијама и подједнака могућност реаговања.

3. Потписница се стога обавезује да ће спроводити сљедеће кораке уколико се укаже потреба:
 - Омогућити да план пружања информација уврсти потребе жена и мушкараца, укључујући и њихове методе приступа информацијама и комуникационим технологијама;
 - Тамо гдје ће доћи до консултација, да онима чији ставови имају најмање прилике да се чују буде омогућено равноправно учешће у процесу консултација, као и да ће се спровести законите активности које ће омогућити да се то заиста и догоди;
 - По потреби обављати посебне консултације за жене.

Општи оквир за равноправност

Члан 8. – Опште одредбе

1. Потписница ће, у складу са својим надлежностима, признати, поштовати и примјењивати релевантна права и принципе равноправности између жена и мушкараца и борити се против неповољног положаја и дискриминације на основу припадности полу.
2. Одредбе прописане овом Повељом примјењују се на потписницу само тамо гдје оне, или њихови релевантни аспекти, потпадају под њене правне моћи.

Члан 9. – Процјена сполне равноправности/анализа

1. Потписница се обавезује, у складу са својим надлежностима, да ће вршити процјену сполне равноправности³, као што је утврђено овим Чланом.

3 Процјену у смислу из горе наведене дефиниције УН-а: “процјењивање посљедица сваке планиране акције, укључујући законодавство, политике и програме, по жене и мушкарце, у свим областима и на свим нивоима”.

2. У ту сврху, потписница ће саставити програм спровођења процјена сполне равноправности /анализа, у складу са својим приоритетима, средствима и временским оквиром које ће уврстити или узети у обзир у свом Акционом плану за равноправност.
3. Процјена сполне равноправности/анализа ће укључити сљедеће кораке као релевантне:
 - Ревизију постојећих стратегија, процедура, пракси, метода и обима употребе, како би се процијенило да ли постоји било каква неправедна дискриминација, да ли су базиране на сполним стереотипима и да ли на адекватан начин узимају у обзир све специфичне потребе жена и мушкараца;
 - Ревизију расподјеле средстава, финансијских и оних других, у горе наведене сврхе;
 - Идентификацију приоритета и, по потреби, циљева, како би се рјешавала релевантна питања проистекла из ових ревизија, као и увела видљива побољшања у пружању услуга;
 - У раној фази, процјењивање свих значајних приједлога нових стратегија или измјена већ постојећих; затим процедура и измјена у расподјели средстава, како би се утврдио њихов потенцијални утицај на жене и мушкарце и донијеле коначне одлуке у свјетлу овако донијетих закључака;
 - Узимање у обзир потреба или интереса оних који су искусили вишеструку дискриминацију или се налазе у неповољнијем положају по више основа.

Члан 10. – Вишеструка дискриминација или неповољан положај

1. Потписница препознаје да је забрањена дискриминација по сваком основу, као што је спол, раса, етничка припадност или поријекло, генетске карактеристике, језик, религија или вјеровање, политичко или друго мишљење, припадност националној мањини, имовина, рођење, инвалидитет, годиште или сексуална оријентација.

2. Потписница даље препознаје да је, упркос овој забрани, много жена и мушкараца вишеструко дискриминисано или стављено у неповољан положај, укључујући и друштвено-економски, што директно утиче на њихову могућност да користе друга права утврђена и прописана овом Повељом.

3. Потписница се обавезује да ће, у домену својих надлежности, предузети све прихватљиве мјере у борби против посљедица вишеструке дискриминације или неповољног положаја, укључујући:
 - Узимање у обзир питања вишеструке дискриминације или неповољног положаја у свом Акционом плану за равноправност и процјенама сполне равноправности;
 - Могућност да се питања која проистичу из вишеструке дискриминације или неповољног положаја узму у обзир приликом спровођења активности или мјера утврђених другим Члановима ове Повеље;
 - Спровођење кампања јавног информисања у борби против стереотипа и промовисање једнаког третмана за оне жене и мушкарце који су можда били жртве вишеструке дискриминације или се налазе у неповољном положају по више основа;
 - Примјена посебних мјера како би се одговорило на специфичне потребе жена и мушкараца миграната.

Улога послодавца

Члан 11.

1. Потписница у улози послодавца признаје право равноправности сполова у свим аспектима запошљавања, укључујући организацију и услове рада.
2. Потписница признаје право на усклађивање професионалног, друштвеног и приватног живота, право на достојанство и безбједност на радном мјесту.
3. Потписница се обавезује да ће предузети све прихватљиве мјере, укључујући позитивне мјере у оквиру својих правних моћи, у циљу пружања подршке горе наведеним правима.
4. Мјере из става 3 подразумијевају и следеће:
 - а) Ревизију релевантних стратегија и процедура везаних за запошљавање у својој организацији, као и развој и спровођење дјела о запошљавању из свог Акционог плана за равноправност, у циљу рјешавања неравноправности у прихватљивом временском периоду, посвећујући пажњу, између осталог :
 - Једнаким платама, укључујући једнаке плате за рад од једнаке вриједности,
 - Ревизији плата, награда, платног система и хонорара,

- Мјерама којима се обезбјеђује фер и јасно унапређење и развој каријерних прилика,
 - Мјерама којима се обезбјеђује подједнако учешће жена и мушкараца на свим нивоима, нарочито којима се рјешава свака неједнакост на вишим управљачким нивоима,
 - Мјерама којима се рјешава свако раздвајање посла базирано на сполу, као и мјере којима се охрабрују запослени да се баве нетрадиционалним врстама запослења,
 - Мјерама којима се обезбјеђује поштено запошљавање,
 - Мјерама којима се обезбјеђују адекватни, здрави и безбједни услови за рад,
 - Процедурама консултација са запосленима и њиховим синдикатима чиме се омогућава подједнако учешће жена и мушкараца у свим свјетодавним преговарачким тијелима.
- б) Противљење сексуалном узнемиравању на радном мјесту, стављајући јасно до знања да је такво понашање неприхватљиво, пружајући подршку жртвама, уводећи и спроводећи јасне стратегије обрачунавања са преступницима и подижући свијест радника о овом проблему;
- ц) Тежњу ка таквој радној снази на свим нивоима организације која ће рефлектовати друштвену, економску и културну разноликост њиховог локалног становништва;
- д) Могућност усклађивања професионалног, друштвеног и приватног живота:
- Представљањем стратегија које омогућавају, гдје је то могуће, прилагођавање радног времена и договора око њега особа зависних од запослених,
 - Охрабривањем мушкараца да искористе своје право одсуства ради њега зависних особа.

Јавне набавке и уговарање

Члан 12.

1. Потписница је дужна да, у процесу спровођења задатака и обавеза везаних за јавне набавке, укључујући и уговоре са добављачима, пружање услуга или изведбу радова, заговара равноправност сполова.
2. Поменута дужност потписнице је од посебног значаја тамо гдје уговором препушта другом правном лицу пружање релевантних јавних услуга, за шта је потписница одговорна по закону. У таквим случајевима, потписница настоји да правно лице које добије посао (независно од врсте власништва) има исте обавезе по питању залагања за равноправност сполова као да је потписница директно пружала ту услугу.
3. Потписница се даље обавезује да спроведе, гдје год је то примјенимо, сљедеће кораке:
 - а) За сваки посао од важности који жели да склопи, да размотри релевантне сполне импликације и прилике да заговара равноправност;
 - б) Да омогући да уговорне одредбе обухвате циљеве сполне равноправности;
 - ц) Да омогући да остали услови прописани уговором који се односе на релевантан посао обухвате и рефлектују те циљеве;

- д) Да искористи надлежност прописану законима о јавним набавкама Европске уније, да утврди услове рада и учинка који обухватају питања од социјалног значаја;
- е) Да особље или савјетници буду одговорни за послове јавних набавки, а уговорни партнери свјесни равноправности сполова у свом послу, укључујући организовање тренинга у те сврхе;
- ф) Да одредбе главног уговора укључе и услов да су и подизвођачи дужни да раде у складу са обавезом да заговарају сполну равноправност.

Улога пружања услуга

Члан 13. – Едукација и доживотно учење

1. Потписница признаје право на едукацију, као и право на приступ свим стручним и сталним обукама. Потписница признаје битну улогу едукације у пружању једнаких могућности, стицању неопходних животних и радних способности, као и у обезбјеђивању нових могућности за професионално и стручно усавшавање у свим животним добима.
2. Потписница се обавезује да ће у оквиру својих надлежности, обезбиједити
или заговорати једнаку могућност едукације, стручне и сталне обуке за жене и мушкарце, дјевојчице и дјечаке.
3. Потписница препознаје потребу да елиминише свако стереотипно схватање улоге жена и мушкараца у свим облицима едукације. Да би то постигла, потписница се обавезује да ће спроводити или заговорати сљедеће мјере:
 - Ревизију материјала, школских и других образовних програма и предавачких метода, како би се спријечило стереотипно понашање и дјеловање,
 - Спровођење посебних активности којима се подстиче нетрадиционални избор каријере,
 - У оквиру курсева за едукацију грађана, посебно укључити елементе који истичу значај једнаког учешћа жена и мушкараца у демократским процесима.

4. Потписница признаје да начини на који су уређене школе и друге образовне установе представљају важне моделе за дјецу и младе. Стога се обавезује да ће заговарати подједнако учешће жена и мушкараца на свим нивоима школске организације и управе.

Члан 14. – Здравство

1. Потписница признаје право свих на високи ниво физичког и менталног здравља и утврђује да је приступ квалитетном здравству и лијечењу, као и превентивној њези за жене и мушкарце, од велике важности за остваривање овог права.
2. Потписница признаје да љекарске и здравствене услуге морају узети у обзир различите потребе жена и мушкараца како би се обезбиједиле једнаке могућности за њихово здравље. Потписница такође признаје да ове потребе не произилазе само из биолошких разлика, већ и из различитих животних и радних услова и стереотипних понашања и претпоставки.
3. Потписница се обавезује да у оквиру својих дужности предузме све одговарајуће активности, како би промовисала и својим грађанима обезбиједила највиши ниво здравствене заштите. У ту сврху, потписница ће спроводити или заговарати следеће мјере:
 - Укључити принцип сполне равноправности и сполне осјетљивости у планирање, финансирање и пружање здравствених и медицинских услуга,
 - Постарати се да активности за промовисање здравства, укључујући и оне које имају за циљ подстицање здраве исхране и важност физичке активности, укључе и препознавање различитих потреба и положаја жена и мушкараца,
 - Постарати се да здравствени радници, укључујући и оне који учествују у промовисању здравства, препознају начине на које спол утиче на медицинску и здравствену заштиту, као и да узму у обзир различита искуства жена и мушкараца у том домену,
 - Постарати се да жене и мушкарци имају приступ одговарајућим информацијама о здравству.

Члан 15. – Социјална заштита и услуге

1. Потписница признаје право свих на нужну социјалну заштиту, као и на социјалну помоћ у случају потребе.
2. Потписница признаје различите потребе жена и мушкараца које могу да проистекну из разлика у њиховим друштвеним и економским приликама и других фактора. Стога, да би осигурала једнако право жена и мушкараца на социјалну заштиту и социјалне услуге, потписница ће спровести све могуће кораке да:
 - Укључи принцип сполне равноправности и сполне осетљивости у планирање, финансирање и пружање услуга социјалне заштите,
 - Обезбиједи да они који пружају социјалну заштиту и услуге препознају начине на које спол утиче на ове услуге, као и да узму у обзир различита искуства жена и мушкараца у том домену.

Члан 16. – Брига за дјецу и дјечија заштита

1. Потписница признаје важну улогу коју имају квалитетне и приступачне јаслице, обданишта и друге установе за бригу о дјечи, доступне свим родитељима и старатељима без обзира на њихову финансијску ситуацију, у залагању за праву равноправност између жена и мушкараца и могућности да ускладе свој професионални, јавни и приватни живот. Потписница такође признаје допринос који такве установе дају економском и друштвеном животу и структури локалне заједнице и друштву уопште.
2. Потписница се обавезује да јој један од приоритета буде пружање таквих услуга, односно подршка таквим услугама, директно или кроз друге изворе. Даље се обавезује да подстакне пружање таквих услуга од стране других, укључујући и локалне послодавце.
3. Потписница такође признаје да је одгајање дјече заједничка одговорност жена и мушкараца и уопште друштва, и обавезује се на борбу против сполног стереотипа да је брига о дјетету углавном дужност и одговорност жена.

Члан 17. – Старање о другим издржаваним особама

1. Потписница признаје одговорност жена и мушкараца да се старају о другим издржаваним или немоћним особама осим дјече и да та одговорност може утјецати на њихову улогу у економском и друштвеном животу.
2. Потписница такође признаје да су те обавезе непропорционално подијељене, те стога представљају препреку постизању пуне равноправности између жена и мушкараца.
3. Потписница се обавезује да ће се борити против неравноправности тако што ће:
 - Један од њених приоритета бити да обезбиједи и промовише високи квалитет одговарајуће заштите за немоћна лица, директно или путем других извора,
 - Обезбиједити помоћ и могућности за лица која су се нашау у друштвеној изолацији због старања о немоћним лицима,
 - Спроводити кампање против стереотипа који подразумевају да је старање о немоћним особама првенствено дужност жена.

Члан 18. – Друштвена укљученост

1. Потписница признаје право свих на заштиту од сиромаштва и друштвене искључености, као и да су жене уопште склоније да буду друштвено искључене зато што имају мање приступа средствима, роби, услугама и повољним приликама од мушкараца.
2. Потписница се стога обавезује да ће кроз своје активности и услуге и у сарадњи са друштвеним партнерима, предузети мјере у оквиру свеобухватног и усклађеног приступа да:
 - Потпомогне ефикасни приступ запослењу, становању, обукама, образовању, култури, информационим и комуникационим технологијама, социјалној и здравственој помоћи свим лицима која живе или ризикују да се нађу у друштвеној искључености или сиромаштву,
 - Препозна посебне потребе и положај жена које су искусиле друштвену искљученост,

- Потпомогне интеграцију жена и мушкараца миграната, у односу на њихове специфичне потребе.

Члан 19. – Становање

1. Потписница признаје право на становање, као и да приступ квалитетном становању представља једну од најосновнијих људских потреба неопходних за добробит особе и њене породице.
2. Потписница признаје да жене и мушкарци често имају специфичне и јасне потребе везане за становање које морају бити у потпуности узете у обзир, укључујући и чињеницу да:
 - У просјеку жене имају мање прихода и средстава од мушкараца, те стога траже смјештај који себи могу да приуште;
 - Жене су главе домаћинстава у већини породица са једним родитељем, којима је потребан друштвени смештај;
 - Угрожени мушкарци су често и најбројнији међу бескућницима.
3. Потписница се стога обавезује да ће, уколико је то могуће:
 - Омогућити или потпомоћи проналажење смјештаја адекватне величине и стандарда, са пристојним животним условима за све и доступним најнужнијим услугама;
 - Предузети кораке у спречавању бескућништва, а посебно пружити помоћ бескућницима, у складу са критеријумима потребе, степена угрожености и недискриминације;
 - У складу са могућностима, помоћи плаћање смјештаја онима без адекватних средстава.
4. Потписница се такође обавезује да ће обезбиједити или заговарати једнако право жена и мушкараца да буду станари, имаоци, или на неки други начин власници својих домова, као и да, у ту сврху, користи своје моћи или утицај да омогући да жене имају једнако право на хипотеку и друге облике финансијске помоћи и кредита у сврху обезбјеђивања стамбеног простора.

Члан 20. – Култура, спорт и рекреација

1. Потписница признаје право свих да учествују у културном животу и уживају у умјетности.
2. Потписница такође признаје улогу спорта коју он има када је у питању допринос животу једне заједнице и обезбјеђивање права на здравство као из Члана 14. Такође признаје да жене и мушкарци имају исто право на равноправан приступ културним, рекреативним и спортским активностима и објектима.
3. Потписница признаје да жене и мушкарци могу имати различита искуства и интересе по питању културе, спорта и рекреације и да то може бити резултат сполног стереотипног размишљања и дјеловања па се стога обавезује да ће спроводити и промовисати мјере које укључују, по потреби:
 - Обезбиједити да жене и мушкарци, дјечасти и дјевојчице имају подједнак приступ спортским, рекреативним и културним објектима и активностима,
 - Подстицати жене и мушкарце, дјечаке и дјевојчице да равноправно учествују у спортским и културним активностима, укључујући и оне које се традиционално сматрају “женским” или “мушким”,
 - Подстицати умјетнике, као и културна и спортска удружења, да промовишу културне и спортске активности које оспоравају стереотипне ставове о женама и мушкарцима,
 - Подстицати јавне библиотеке да оспоравају сполне стереотипе избором књига и других материјала.

Члан 21. – Сигурност и безбједност

1. Потписница признаје право сваке жене и мушкарца на безбједност и слободу кретања, као и да ова права не могу бити слободно или једнако спровођена уколико жене и мушкарци нису сигурни или безбједни, било у приватном или јавном сектору, или ако се не осјећају сигурно или безбједно.

2. Потписница такође признаје да се жене и мушкарци, дијелом због различитих обавеза или животног стила, често суочавају са различитим проблемима у погледу сигурности и безбједности, који се морају рјешавати.
3. Потписница се стога обавезује да ће:
 - Из перспективе спола анализирати статистику која се тиче броја и модела инцидената (укључујући озбиљне прекршаје против појединаца) који утичу на безбједност или сигурност жена и мушкараца, као и да, уколико сматра да је прикладно, измјери степен и природу страха или прекршаја или других извора несигурности;
 - Развити и спровести планове, стратегије и активности, укључујући и одређена побољшања стања или уређења локалне средине (на примјер, саобраћајне раскрснице, паркиралишта, улична расвјета), или управљачких и сродних служби, у циљу побољшања практичне безбједности и сигурности жена и мушкараца, као и да тежи да смањи њихов доживљај недовољне сигурности и безбједности.

Члан 22. – Сполно засновано насиље

1. Потписница признаје да насиље засновано на сполним разликама, које више угрожава жене, представља кршење основних људских права и рушење достојанства и физичког и емоционалног интегритета људског бића.
2. Потписница признаје да насиље засновано на сполу проистиче из идеје преступника да је један спол супериорнији у односу на други у контексту неједнаког односа снага.
3. Потписница се стога обавезује да установи и подржи стратегије и акције против насиља заснованог на сполу, укључујући и да:
 - Обезбједи или потпомогне подршку жртвама,
 - Информише јавност, на свим релевантним језицима, о помоћи која је обезбјеђена у тој области,
 - Омогући да професионални кадар прође обуку о препознавању жртава и помоћи,
 - Омогући ефектну сарадњу између релевантних служби и полиције, здравствених и стамбених служби,

- Промовише кампање о подизању свијести грађана и едукативних програма усмјерених ка потенцијалним и стварним жртвама и преступницима.

Члан 23. – Трговина људима

1. Потписница признаје да криминална радња трговине људима, која више угрожава жене и дјевојке, представља кршење фундаменталних људских права и нарушавање достојанства и физичког и емоционалног интегритета људског бића.
2. Потписница се обавезује да установи и подржи стратегије и акције у циљу превенције трговине људима укључујући и:
 - Кампање ширења информација и подизања нивоа свијести грађана,
 - Програме обуке за професионалне кадрове одговорне за препознавање и пружање подршке жртвама,
 - Мјере у циљу обесхрабтивања потражње,
 - Одговарајуће мјере помоћи жртвама укључујући могућност лијечења, адекватног и сигурног смјештаја и преводилачких услуга.

Планирање и одрживи развој

Члан 24. – Одрживи развој

1. Потписница признаје да, у стратегијама планирања и развоја својих региона у будућности, принципи одрживог развоја морају бити у потпуности поштовани, обухвативши равномјерну интеграцију економске, друштвене, еколошке и културне димензије, и да посебно укључују потребу за промоцијом и постизањем равноправности између жена и мушкараца.
2. Потписница се стога обавезује да уврсти принцип равноправности између жена и мушкараца као фундаменталну димензију у своје планирање или развој стратегија за одрживи развој свог региона.

Члан 25. – Урбанизам и локално планирање

1. Потписница препознаје важност свог просторног, транспортног, економског развоја и стратегије кориштења земљишта и планова за стварање услова у оквиру којих право на равноправност између жена и мушкараца на локалном нивоу може бити у потпуности примјењено.
2. Потписница се обавезује да ће приликом састављања, усвајања и спровођења таквих стратегија и планова:
 - Узети у обзир потребу да заговара ефективну равноправност у свим аспектима живота у локалној заједници,

- Узети у обзир посебне потребе жена и мушкараца везане за, на примјер, запошљавање, приступ услугама, културни живот, образовање и породичне обавезе и то на основу релевантних локалних и других података, укључујући и сполну процену/анализу које је сама спровела,
- Да усвоји високо квалитетна пројектна рјешења која узимају у обзир посебне потребе жена и мушкараца.

Члан 26. – Мобилност и транспорт

1. Потписница признаје да су мобилност и приступ превозним средствима нужан услов у примјени права, задатака и активности жена и мушкараца, укључујући и запошљавање, едукацију, културу и приступ неопходним службама и услугама. Такође признаје да одрживост и успјех општине или региона у многоме зависи од степена развоја ефективне, висококвалитетне транспортне инфраструктуре и услуга јавног превоза.
2. Потписница такође признаје да жене и мушкарци често у пракси имају различите потребе и моделе кориштења мобилности и транспорта, а које су базиране на факторима као што су примања, старатељске обавезе или радно вријеме, као и да због тога пропорционално има више жена корисника јавног превоза него мушкараца.
3. Потписница се стога обавезује:
 - да ће узимати у обзир релевантне потребе и моделе кориштења транспорта жена и мушкараца, укључујући и становнике градских и руралних средина;
 - да ће омогућити да транспортне услуге доступне грађанима у датој области задовољавају посебне и заједничке потребе жена и мушкараца, као и постизање праве равноправности између жена и мушкараца на локалном нивоу.
4. Потписница се даље обавезује да ће се залагати за прогресиван напредак услуга јавног превоза према општини и унутар ње, укључујући и интермодалне везе, у циљу задовољавања посебних и општих потреба жена и мушкараца за редовним, јефтиним, сигурним и доступним превозом, као и у циљу доприноса одрживом развоју.

Члан 27. – Економски развој

1. Потписница признаје да је уравнотежен и одржив економски развој витална компонента успешне општине или региона, као и да њене активности и услуге у овој области могу значајно да допринесу напретку у равноправности између жена и мушкараца.
2. Потписница препознаје потребу да повећа брзину и квалитет запослења жена, а такође признаје и да је степен ризика од сиромаштва, повезан са дугорочном незапосленошћу и неплаћеним послом, нарочито висок код жена.
3. Потписница се обавезује да ће у потпуности уврстити потребе и интересе жена и мушкараца у своје активности и услуге на пољу економског развоја, као и прилике да унаприједи једнакост међу њима, и да предузме одговарајуће активности у ту сврху. Те акције могу да укључе:
 - Помоћ женама подузетницама,
 - Финансијску и другу помоћ предузећима у циљу промовисања равноправности сполова,
 - Подстицање обуке жена приправника у стицању вјештина и квалификација за послове који се традиционално сматрају “мушким” или обрнуто,
 - Подстицање послодаваца да запошљавају жене приправнике у складу са њиховим вјештинама, квалификацијама и позицијама које се традиционално сматрају “мушким” и обрнуто.

Члан 28. – Животна средина

1. Потписница признаје своју дужност да ради у правцу постизања високог нивоа заштите и унапређења квалитета животне средине у својој општини, укључујући локалне стратегије везане за отпад, буку, квалитет ваздуха, природне разлике и утјецај на климатске промјене. Потписница признаје једнако право жена и мушкараца да имају корист од услуга и стратегија везаних за животу средину.

2. Потписница признаје да се животи жена и мушкараца у многоме разликују и да се жене и мушкарци разликују у кориштењу услуга и јавних или отворених простора на локалном нивоу или се суочавају са различитим проблемима везаним за животну средину.
3. Потписница се, у складу с тим, обавезује да ће, приликом развијања својих стратегија и услуга везаних за животну средину, у потпуности и једнако водити рачуна о посебним потребама у животима жена и мушкараца, као и о принципима солидарности међу генерацијама.

Улога надзорног тијела

Члан 29. – Локална управа као надзорно тијело

1. Потписница препознаје, кроз спровођење својих задатака и надлежности као регулаторног тијела релевантних активности у својој општини, важну улогу коју игра ефективна контрола и заштита потрошача у обезбјеђивању сигурности и добробити локалног становништва, као и да тако уређене активности могу имати различит утјецај на жене и мушкарце
2. Потписница се обавезује да ће, у оквиру спровођења својих надзорних задатака, узети у обзир посебне потребе, интересе и положај жена и мушкараца.

Братимљење и међународна сарадња

Члан 30.

1. Потписница препознаје значај повезивања и европске и међународне сарадње са локалним и регионалним властима на зближавању грађана и промоцији заједничког учења и разумијевања широм националних граница.
2. Потписница се обавезује да ће кроз своје активности у области повезивања и европске и међународне сарадње:
 - Равноправно укључити жене и мушкарце различитих положаја у поменуте активности,
 - Искористити своје везе и европска и међународна партнерства као платформу за размјену искустава и заједничког учења о питањима која се тичу равноправности жена и мушкараца,
 - Уврстити димензију равноправности сполова у своје активности децентрализоване сарадње.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.231.14:[305-055.1/.2:352/353(094.5.07)

VIJEĆE evropskih općina i regiona

Evropska povelja o ravnopravnosti spolova na lokalnom nivou : za lokalne i regionalne uprave, u cilju usmjeravanja njihovih snaga i partnerstava ka postizanju veće ravnopravnosti / Povelju sastavio i predstavio Savjet evropskih općina i regija sa partnerima ; [prevod na srpski Jasna Živković, Marija Petronijević, Elma Bačević]. - Mostar : Agencija lokalne demokratije, 2012. - 52 str. ; 20 cm

Tekst ćir. na srp. jeziku. - Prijevod djela: The European Charter for equality of women and men in local life

ISBN 978-9958-574-05-4

I. Council of European Municipalities and Regions
vidi Vijeće evropskih općina i regiona
COBISS.BH-ID 19356422

Fenomena

©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

